

V obrtnem spisju je predaval g. Hinko Podkrajšek, c. kr. učitelj na ljubljanski umetno-obrtni strokovni šoli. Predavatelj je podal mnogokaj zanimivega, kar zaman iščeš v katerikoli knjigi. Zanimalo bo morda marsikoga, ako povemo, da izidejo še to leto štiri njegove knjige, ki se bodo rabile na obrtnih nadaljevalnih šolah. Priredba zlasti praktičnih kalkulacijskih nalog za vse obrtne stroke mu je dala gotovo obilo trudapolnega dela. Ker bo treba na podlagi teh knjig mnogo doslej še nenatisnutih slovenskih tiskovin, za to je prav, da se poveri tisk teh ter dosežanih tiskovin in pa vzorci posebne vrste podkladkov skupno izključno samo učiteljski tiskarni, ki bo gotovo blagohotno sprejela to delo v samosvojo založbo.

V obrtnem knjigovodstvu, kateri pouk je prevzel g. Fran Trdina, knjigovodja na mestnem magistratu v Ljubljani, so se izvečina praktični vknjiževali dani poslovni sestavki. Pri razrešitvi so se uporabljaje pred vsem naslednje knjige: začetni inventar, dnevnik, blagajniška knjiga, glavna knjiga, knjiga o blagu in zaključni inventar. Predavatelj, z dolgoletno prakso posebno pa še z gorko ljubeznijo do knjigovodstva kot takega, je dosegel v tem kratkem času najlepše uspehe.

Gimnazijski profesor, g. Ignacij Fajdiga, je prevzel v tem tečaju obrtno računstvo. Preko navadnih računov, ki se vzemo v prvih dveh razredih na obrtnih nadaljevalnih šolah, je prišel takoj v kalkulacije. Izvrševali so se vsi možni kalkulacijski računi, s katerimi imajo opraviti v praksi razne vrste obrtniki, s posebnim ozirom na kupno, izdelovalno in prodajalno ceno.

Dasi je bil čas omejen na najpiclejše število ur, vendar so dobili slušatelji — po vzornem in skrbno sestavljenem predavanju — vsaj glavni obris, na čigar podlagi bo lahko vsak zase uspešno priredil pouk v teh predmetih na šoli, kjer je službeno nastavljen.

Zategadelj pa je bila tudi presrečna odhodnica, katere so se vdeležili vsi slušatelji merkantilnega kurza in risarskega tečaja (na katerem je bilo tudi takrat sklenjeno trimesečno delo) z vsemi profesorji. Neprisiljena zabava se je spričo izbornega petja in šaljevih nastopov tovariša L. Baeblerja vsestransko razvila. V ime obiskovalcev trgovskega tečaja je napil profesorskemu kolegiju tovariš Luka Jelenc, v ime risarjev pa tovariš Janko Likar. Iz dna srca prihajajoča ovacija je veljala zlasti g. ravnatelju J. Šubicu, ki je dal inicijativo za ta dva kurza, ki sta prva te vrste na slovenskih tleh, posebno pa še zato, ker je izposloval učiteljem pri vodstvu raznih tvornic povodom obiska v poučne namene prost vstop. Poučljiva je bila zahvala ravnateljeva zlasti v tem, ker je podal nekako zgodovino umetno-obrtnih strokovnih šol v Ljubljani. Napil je bogatemu uspehu slušateljev obeh tečajev ter blaginji slovenske obrti in trgovine.

Da bi se uresničile njegove besede!

R.

* * *

V učiteljskem merkantilnem kurzu v Ljubljani so bili naslednji tovariši:

Arko Anton, učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano; Barle Konrad, učitelj v Metliki; Betrijani Božidar, učitelj v Ribnici; Brinar Josip, ravnatelj meščanske šole v Postojni; Furlan Jakob, učitelj v Ljubljani; Galè Franc, učitelj v Ljubljani; Harmelj Adolf, učitelj v Cerknici; Jaklič Franc, učitelj v Radovljici; Janežič Matija, učitelj v Ljubljani; Javoršek Karel, učitelj v Ljubljani; Jeglič Janko Nep., učitelj v Ljubljani; Jelenc Luka, učitelj v Ljubljani; Juvanec Ferdinand, vodja v Postojni; Kalan Franc, učitelj v Kranju; Kozjak Franc, učitelj v Toplicah pri Zagorju za Savo; Kramer Friderik, učitelj v Škofji Loki; Lavtižar Franc, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro; Lenarčič Anton, učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano; Marolt Franc, učitelj v Ljubljani;

Mlakar Franc, učitelj v Šmartnem pri Litiji; Novak Josip, c. kr. učitelj na rudniški šoli v Idriji; Repovš Friderik, učitelj v Trzinu; Rus Franc, nadučitelj na Bledu; Rus Vilibald, učitelj v Kranju; Schiffrer Milan, učitelj na Vrhniki; Simon Karel, učitelj v Ljubljani; Šabec Avgust, c. kr. učitelj na rudniški šoli v Idriji; Škulj Franc, učitelj v Ljubljani; Tramè Ignacij, nadučitelj v Kamniku.

Učiteljevo delovanje izven šole.

Pri zborovanju „Ljubljanskega učiteljskega društva“ poročal Karel Wider.

(Konec.)

Zaradi mizernega našega gmotnega stanja je večina učiteljstva prisiljena iskati si postranskih dohodkov. Žalostna istina je, da učiteljstvu, ki žrtvuje vse svoje moči za svoj narod, ta ne pripozna njegova truda in uspešnega delovanja in ga ne plača tako, kakor bi zaslužil. Če hoče torej učitelj svojemu stanu primerno živeti, če hoče obleči in nasititi svojo družino, če hoče izobraževati sebe in skrbeti tudi za izobrazbo svojih otrok, da ne bodo ti enkrat enaki trpini kakor je on sam — potem mora gledati, kje ujame še kak krajcar, pehati se mora za postranskimi zaslužki. Vprašanje, ali se to hlastanje po postranskem zaslužku strinja z učiteljevim ugledom, ali je to škodljivo učiteljskemu delovanju in šoli, ker izrablja preveč njegove duševne in telesne moči in mu jemlje nepotreben čas za temeljito pripravo za pouk — to vprašanje mora popolnoma odpasti, ker učitelj mora iskati priboljška svoji plači, če noče stradati. Ker se torej učitelj temu ne more ogniti, naj vsaj skrbi, da bo postransko opravilo dostojno njegovemu stanu. Tajništva pri občinah in denarnih ali gospodarskih društvih dajo učitelju priliko, da pride v ožji stik s prebivalstvom, sosebno na kmetih z vplivnejšimi posestniki, in če je učitelj zaradi svojega značaja, vpljivosti in pridnosti priljubljen, mu je moči mnogo storiti za ugled učiteljstva in prosphe šole. Ako prevzame tako službo, mora dobro premisliti, če je društvo osnovano na reelni in trdni podlagi, če so njega člani sposobni in vneti za stvar in imajo trdno voljo, biti poštene in nesebični. — Ogibati pa se mu je društev, ki že pri porodu nosijo v sebi kal propada, ker je njih podlaga trhla in gledajo člani bolj na svoj žep kakor na splošni blagor, kakor se, žal, pri nas na Slovenskem pri neke vrste društvih glasom žalostne statistike prepogosto dogaja. Pri polomu takega društva bo prizadet nehote tudi učitelj, če ne finančno, pa vsaj na ugledu. Rad se bo nauj zvrzel večji del krivde, češ, učitelj-tajnik je imel poslovanje v rokah, on je edini kaj razumel o knjigovodstvu, on naj bi bil bolj skrbel itd. Najbolje seveda bi bilo, da bi se učiteljstvo vseh takih služb ogibalo, a kakor sem že omenil, to ob obstoječih razmerah ni mogoče. Neke službe pa je in mora biti mogoče se ogniti povsod in vsakemu učitelju — in to je službe organista in to — poudarjam — posebno na kmetih. V mestih vladajo druge razmere, torej tudi naslednje ne velja toliko za mesto, kakor za kmetiške fare. Učitelj organist je hlapec župnikov, cerkvenih ključarjev, pevcev in pevk in vseh faranov. Za sramotno nizko plačo mora voditi vse petje pri božjih službah, pogrebih, procesijah, litanijah, šmarnicah itd., učiti pevce in pevke, med katerimi mora biti seveda kot primadona cvileča in dereča se župnikova kuharica ali nečakinja, sicer je zamera na najvišjem mestu. Poznal sem nadučitelja, ki je opravljal v neki fari na Dolenjskem orglarsko službo, in sicer vsako nedeljo in praznik po dvoje maš, litanije, šmarnice, zornice, pogrebe in vsa druga cerkvena opravila, učil pevce itd. in zato dobival letnih okroglo 80 gld., kar pride na eno opravilo morda komaj po 25 kr. in še to v beri — ki je bila jako menjajoče

se vrednosti. — Čudil sem se mu in ga večkrat vprašal, če se mu sploh ljubi za tako bagatelo orglati in imeti vrhu slabe nagrade še večne sitnosti s pevci in sosebnost s pevkami. Priznal mi je in rekel, da je že večkrat zahteval od župnika večje plače, a zaman; a navada je železna srajca, in mož je bil starokopitnež in mrevaril je nadalje slabe cerkvene orgle. — V takih razmerah naj bi vsak učitelj opustil orglanje, in to se tudi dostikrat zgodi, a navadno šele tedaj, kadar zahteva učitelj za svoj trud večjo plačo ali pa pride v navzkrižje z župnikom.

Razen teh in enakih plačanih postranskih opravil imamo še razna častna mesta v raznih društvih, kakor v bralnih društvih, čitalnicah, pevskih društvih itd. V vsakem odboru takih društev sedi navadno po en učitelj, a skoraj vedno je ta učitelj — tajnik ali če je kak starejši tovariš — pa kvečjemu blagajnik. Na kakšno višjo šaržo se redkokedaj popne. Zavzame torej le tista mesta v odboru, kjer je največ dela. Kot tajnik vodi društvene pisarniške posle, prireja veselice, uči pevce in igralce, poroča v liste — torej samo delo. Težavno je tu rešiti vprašanje, je-li naj učitelj prevzema taka mesta ali ne. Jaz mislim, da! Posebno mlajši tovariši, ki po svoji mladosti še niso sposobni za predsedniška mesta in pa, ker pride tem potom marsikak mlad učitelj v boljšo družbo, kjer se privadi boljšemu tonu in finejšim maniram, ki bi sicer bil v nevarnosti, da se pokmeti, kakor se, žal, tuintam dogaja. Starejšim učiteljem pa ne sodi več tako mesto; on sodi na mesto predsednika ali podpredsednika. A žal pozna naša inteligenca prerada učitelja samo tam, kjer je delo, drugače pa ga čisto prezre. Siliti pa se seveda učitelj na taka mesta ne sme. Ni mu treba stati v ozadju in čakati na milosti drugih. Samozavestno naj nastopa povsod, z mirnim taktom in resno voljo naj kaže svoje zmožnosti, čuti naj se enakega drugim, četudi oni bijejo ob debelejši mošnje, in uspeh gotovo ne zaostane. Brez učiteljev itak ne morejo biti v nobenem društvu, zato jim bodo hočeš-nočeš prepustili tudi taka mesta v društvih in v društvu sploh, ki so jih dosedaj zasedali edino le sami.

Omeniti bi mi bilo še nečesa, kar je pri nas najnehvaležnejše in česar se nerad dotikam — a se moram, ker tudi to sodi k učiteljevemu delovanju izven šole — in to je politika. Ali se naj učitelj vtika v politiko in v koliko? Tudi mi smo državljani in tudi za nas obstojajo veljavni zakoni, dolžnost naša je, da vestno zasledujemo vsak pojav v politiki in da stojimo na straži, da nam sovražnik ne naseje ljulike na njivo med naše dobro zrnje, da nam ne vzame tega, kar imamo in kar nam je sveto: to je naša svobodna šola, v kolikor pač zasluži to ime. Naša šola še sicer ni popolnoma svobodna, še jo oklepajo nekatere verige, znaki suženjstva, ali ona vendar mnogo svobodnejše diha, kakor je dihala pred časi. Ohraniti jo tako, bodi naša dolžnost. Zato mora učitelj posezati v politiko tam in tedaj, kadar preti naši šoli nevarnost. In to se godi najčešče pri raznih volitvah. Za obč. volitve naj bi se vsak učitelj v svoji občini brigal; on najboljše vé, kako stvari stoje in kdaj mu je poseči v volitve. Za deželne in državne volitve pa nam naj bi dajala „Zaveza“ navodila, kdaj, kje in v koliki meri nam je poseči v volitve. Nekaj splošnega se v tem oziru ne more določiti, pač pa je treba od slučaja do slučaja razmeram primerno ukreniti, kdaj učitelj nastopi kot agitator in volilec, kdaj naj stopi v ozadje in mirno gleda, kako drugi delajo. O tem pa bo treba govoriti pri „Zavezinih“ zborovanjih.

Iz kratkih mojih izvajanj je razvidno, da čaka učiteljstvo razen v šoli tudi zunaj šole delo, delo in zopet delo. Tega dela se nismo strašili doslej in ne bomo se ga tudi nadalje. Delal je učitelj tudi prejšnje čase, delal zunaj šole, a ni delal zase, delal je za druge. Vzgojeval je in učil ljudstvo,

ki je imelo od tega mnogotere koristi, a lastne koristi pri tem delu ni iskal, saj mu je bilo najlepše zadoščenje, dajati drugim od tega, česar je imel sam dovolj. Tako pa je delal toliko časa, dokler je pri svoji pičli plači še sploh živeti mogel. Prišel pa je čas, ko ob tej plači ni mogel več živeti. Takrat pa je začel delati tudi zase. Doslej je vedno mislil, da mu bodo tam ob zelenih mizah radi dali toliko, da bo živel, če že ne toliko, kolikor je vredno njegovo delo. A motil se je! Niso mu dali toliko, kolikor je vredno njegovo delo; še toliko ne, da bi najskromnejši človek ob tem živeti mogel. In kako malo je to, razume tisti, ki ve, kako poniževalno skromen je slovenski učitelj. Ko pa je spoznal ta slovenski učitelj, da čaka zaman na milosti od zgoraj, je nehal biti skromen in začel je zahtevati. In ker tudi njegovih zahtev niso izpolnili, se je rodila v njegovem sreću misel o skupni organizaciji. S to svojo organizacijo in pa z izobrazbo naroda v šoli in izven šole doseže nekoč gotovo, kar mu gre. Da pa to doseže prej, se mora strniti ves učiteljski stan v eno močno četo krepkih delavcev za svoj blagor. Pri tem delu izven šole pa ne smemo pogrešati naših tovarišic. Krepko naj stopajo z nami po isti poti, ne strašijo se naj dela in truda, kakšna mala nesporazumnost med nami naj jih ne zavaja na stranska pota, če hočejo doseči z nami vred ob istem času naš skupni smoter. Tako skupaj korakajmo roko ob roki pod zastavo kolegijalnosti v boj proti našim sovražnikom, tako skupaj pojdemo na skupno delo za naš blagor in blagor našega naroda in tako skupaj se bomo tudi bližali vedno bolj in bolj naši lepši in srečnejši bodočnosti!

Moja izvajanja se dajo posneti v te točke:

1. Vsak učitelj, oziroma učiteljica bodi član svojega učit. društva. Kjer takega društva ni, naj se osnuje takoj.
2. Vsako učit. društvo bodi pri „Zavezi“.
3. Vsak učitelj bodi član konvikta in, kdor more, tudi vdovskega društva, samopomoči, posebno pa naše hranilnice in posojilnice in učit. tiskovnega društva.
4. Učiteljsko društvo prirečaj, če le mogoče, vsak mesec društveno zborovanje, oziroma društveni izlet, združeno s predavanji, oziroma ogledovanjem tvornic, naravnih posebnosti, javnih stavb itd.
5. Vsak učitelj se udeleži zborovanja, oziroma izleta.
6. Zmožen učitelj prevzemaj pri zborovanjih predavanja o šolskih in drugih važnih vprašanjih.
7. Vsak učitelj bodi naročnik in plačnik učit. listov, podpiraj jih, piši vanje in jih razširjaj.
8. Učiteljstvo ustanovi in izdajaj poljuden list za preprosti narod.
9. Učitelj delaj tudi izven šole za šolo. Piše naj mladinske spise, jih kupuje in razširja.
10. Učitelj se v svoji organizaciji zavzemaj za višjo izobrazbo učiteljiščenikov.
11. Posebno pozornost obračaj sestankom učiteljev s starši, ki jih prirejajo učiteljska društva.
12. Po možnosti vzgojaj in poučuj tudi šoli odrasle ljudi s petjem, čitanjem in predavanji. Pri vsaki šoli ustanovi knjižnico za odrasle.
13. Postranski zaslužek, kakor tajništva itd. sprejmi le v takih društvih, ki niso nasprotna šoli in učiteljstvu in so osnovana na realni in nesebični podlagi.
14. Orglanje opusti povsod.
15. V bralnih in enakih društvih sprejemaj tajniška in podobna mesta le mlajši učitelj; starejši tovariš sodi na višja mesta. Narodno petje vodi, kjer moreš, ker je petje eno izmed najuspešnejših vzgojnih sredstev.

16. Učitelj nastopaj v politiki vedno aktivno in podpiraj ono napredno stranko, ki je prijateljica šoli in učiteljstvu. Pri občinskih volitvah imej učitelj prosto roko; pri deželnozborskih in državnoborskih volitvah dajaj direktivo „Zaveza“ od slučaja do slučaja.

17. Zastopniki učiteljstva v upravnih šolskih oblastvih naj kandidirajo po svojih učiteljskih društvih in naj polagajo na občnih zborih istih društev račun o svojem delovanju.

18. Zastopniki učiteljstva v upravnih šolskih oblastvih naj se zavzemajo v prvi vrsti za člane naše organizacije.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Govorili smo o ri-anju na pamet, o prostolehtnih vajah, o risanju po naravi in predmetih iz navadnega življenja, o prostih vajah s čopičem, o projektivnem risanju in modeliranju.

Posneti nam je, v kakem razmerju soje te vaje. Na spodnji stopnji ima vodilni pomen risanje na pamet, na srednji stopnji prehaja risanje na pamet polagoma na risanje po svestnem naziranju, na višji stopnji na risanje po predmetu.

V tehniškem oziru imamo na spodnji stopnji šematiško risanje s prehodom na prostolehtne vaje, na srednji stopnji prevladujejo, kakor je treba, proste vaje s čopičem in prostolehtne vaje, na višji stopnji nastopajo te vrste vsaj druga poleg druge. Prostolehtne vaje nastopajo večkrat, recimo vsako uro, pa samo po 10 do 15 minut v eni uri. Risanje na pamet je predmet za vse stopnje. Za linearno risanje se naj porabi v vsakem četrtletju po ena ura; vrhu tega se naj vadi v računskih in domovinoslovskih urah.

Risanje po predlogah je po sedanjih zahtevah popolnoma izključeno. „Po predlogah postane vsaka prosta volja sužnja tujemu. Tako gorostatno udobna tuja očala napravijo vsako oko kratkovidno. Ali so veliki umetniki antike menda začeli s čim drugim kakor z naravo? Seveda je narava neizrečeno bogata natančnosti, da je ni mogoče popolnoma izraziti. Zato pa tudi vsak umetnik sam poda svoj individualni, karakteristiški izvleček. Že prvi poizkus risanja po naravi sili našo mladino, sploh vsakega, da začetkom karakterizuje, da postane individualno samostojen, kar je tisočkrat več vredno, kakor posuemanje grafičnih in drugih podob, ki po njih postane otrok suženj tuji volji in izgubi svojo voljo prej, ko jo je sploh uporabljal.“ (Jost, str. 148 poroč. o II. kongr.) O stenskih predlogah pravi Jost (str. 149): „Kaj so pravzaprav stenske predloge? Nič kakor povečane predloge, ki so se srečno iz rok otrok odstranile. Ne da bi dajale reči, dajajo črte, in kje so v naravi take črne črte kakor na predlogah? Proč s temi zastarelimi učili!“ — Iz uvoda k našim izvajanjem je posneti, kako naj rabimo predloge. — Dobre predloge so umetniški proizvodi; če so res umetniške, imajo pravico, da jih upoštevamo kot nazorilo kakor sploh umetnine, če pa ne, jih sploh ne pogledamo. Dobro preučavamo zaradi umetniške vsebine, posebno pa zaradi tehnike, in posnemamo jih. Ne kopiramo pa jih v šoli nikdar. Če ima otrok posebno veselje, to doma storiti, mu ne branimo. Kakor hitro pa bi hotelo postati kopiranje predlog manj, ali če bi se hotelo z njim odrivati drugo risanje v šoli med ukom, moramo se temu kar najstrožje upreti.

Nekaj pa je, kar dela tu izjemo, namreč, če prerisujemo ornament tam, kjer služi svojemu namenu. Torej risemo pas na vrču z vrčem vred, cvetico na majoliki, stensko borduro v šab-

lonski tehniki s stene, plastiški okrask z oltarja v cerkvi, železno mrežo z okna na licu mesta, gotiški svod v cerkvi, kartužo z renesančnih hišnih vrat, stilizirano cvetico s kmetiškega kožuha, pletenino z narodne belokranjske obleke, srebrn pas in zlato avbo gorenjske neveste, okraske na starih hišah in pohištvu i. t. d.

Tako bi lahko zbirali motive narodne ornamentike, da si postavimo v nji tak spomenik, kakor si ga je narod ustvaril, ko je zbiral besede v dragi zaklad, v Wolf-Pleteršnikov slovar. Na umetniškem polju že stopa narod z uspehom v vrste drugih mogočnih tekmecev. Če bi se potrudili, bi si ustvarili tudi narodno ornamentiko, kakor Hrvati, ki bi lahko imponirala sosedom in nam prinašala poleg ugleda tudi gmotnega dobička.

(Dalje.)

Vestnik.

Izletnike v Belgrad opozarjamo, da se morajo preskrbeti s potnimi listi, ker jih sicer ne puste čez mejo. Potne liste izdaja pristojno okrajno glavarstvo. Odhod iz Ljubljane v četrtek, 16. t. m., ob 2.57 popoldne.

V zadnji seji deželnega šolskega sveta kranjskega so bili imenovani: Frančišek Musa za Dole, Alojzija Burnik za Žire, Klementina Pikel za Zalogo, Tomaž Petrovec za nadučitelja v Jaršah, Angela Janša za Jarše, Julij Čenčič za nadučitelja za Vreme, Evgenija Kalan za Postojno, Frančiška Valenčič za Prem, Marija Mehle za Srazrednico pri Sv. Jakobu v Ljubljani, Fran Jaklič za Radovljico, Marija Novak za Polhov gradec, Franc Kette za Notranje gorice, Melhior Dolenc za Črnomelj in Amalija Gvardija za Suhor. V pokoj sta šla Jos. Bizilj na Peči in Leopold Zupin v Bruncih. Menjali sta službi Ana de Toni v Rovtahn in Pavla Brezovšek v Dobu. Nadalje je deželni šolski svet sklenil, da razširijo šolo v Trzinu na dva razreda, šolo v Bohinjski Bistrici pa na tri razrede. Uredili so tudi šolske razmere v okolišju Goče na Vipavskem. A kako! Deželni odbor je zahteval, naj napravijo v Ložah enorazrednico, v Gočah pa tudi enorazrednico. Vzlic najodločnejšemu odporu deželnega odbora pa je deželni šolski svet sklenil drugače in bodo morali otroci iz Lož v burji hoditi v šolo v Goče. Naj stori občina Lože primerne korake, da dobi svojo enorazrednico.

Iz štajferskega deželnega šolskega sveta. Šolski vodja enorazrednice pri Sv. Jernju nad Muto je postal Fr. Sinigoj. dosedaj učitelj pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Nadučitelj v Radvini pri Mariboru je postal ondotni učitelj Em. Ruprich. Stalne učiteljice so postale: Eliza Jesenko na mestni dekliški šoli v Celju, Ivana Toplak pri Sv. Barbari v Halozah, Josipina Schlaipach pri Zgornji Sv. Kunigundi, Tereza Schmidlechner pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah in Ana Vester v Spodnji Polskavi. Pr-meščena je učiteljica Ljudmila Božič iz Libov v Zabukovje. Učiteljica za ženska ročna dela je postala pri Sv. Križu nad Mariborom nadučiteljeva soproga Matilda Vodnik iz St. Jurja na Pesnici.

V odbor družbe sv. Cirila in Metoda je pri zadnji glavni skupščini v Logatecu izvoljen kandidat učiteljstva, tovariš Fran Črnagoj, nadučitelj na Barju. Ta je torej oficijalni zastopnik učiteljstva v imenovani šolski družbi.

Strokovni nadzornik za pouk risanja na srednjih šolah in učiteljskih je za dobo 1906—1908 dosedanji nadzornik Herman Lukas.

Bojni klic goriškega nadškofa. Goriški nadškof dr. Sedej je izdal prvi pastirski list. To je pravi bojni klic. Odstavek, ki se tiče šolstva, se glasi: „H koncu Vas, ljubljani v Gospodu, prosim, da nasproti preteči nevarnosti tako imenovane svobodne šole storite svojo krščansko dolžnost. . . Obramba mora odgovarjati napadu: društvo proti društvu, zborovanje proti zborovanju, časnik proti časniku, volitev proti volitvi, prošnja proti prošnji. Pristopajte torej k društvom, ki delujejo in se potegujejo za katoliški značaj ljudske šole, udeležujte se njihovih zborovanj; berite tozadevne spise in časnike; vdeležujte se vestno vseh volitev v občinska zastopstva, v deželni in državni zbor. Ne pozabite, da je Vaša dolžnost vdeležiti se volitev. Kdor vol